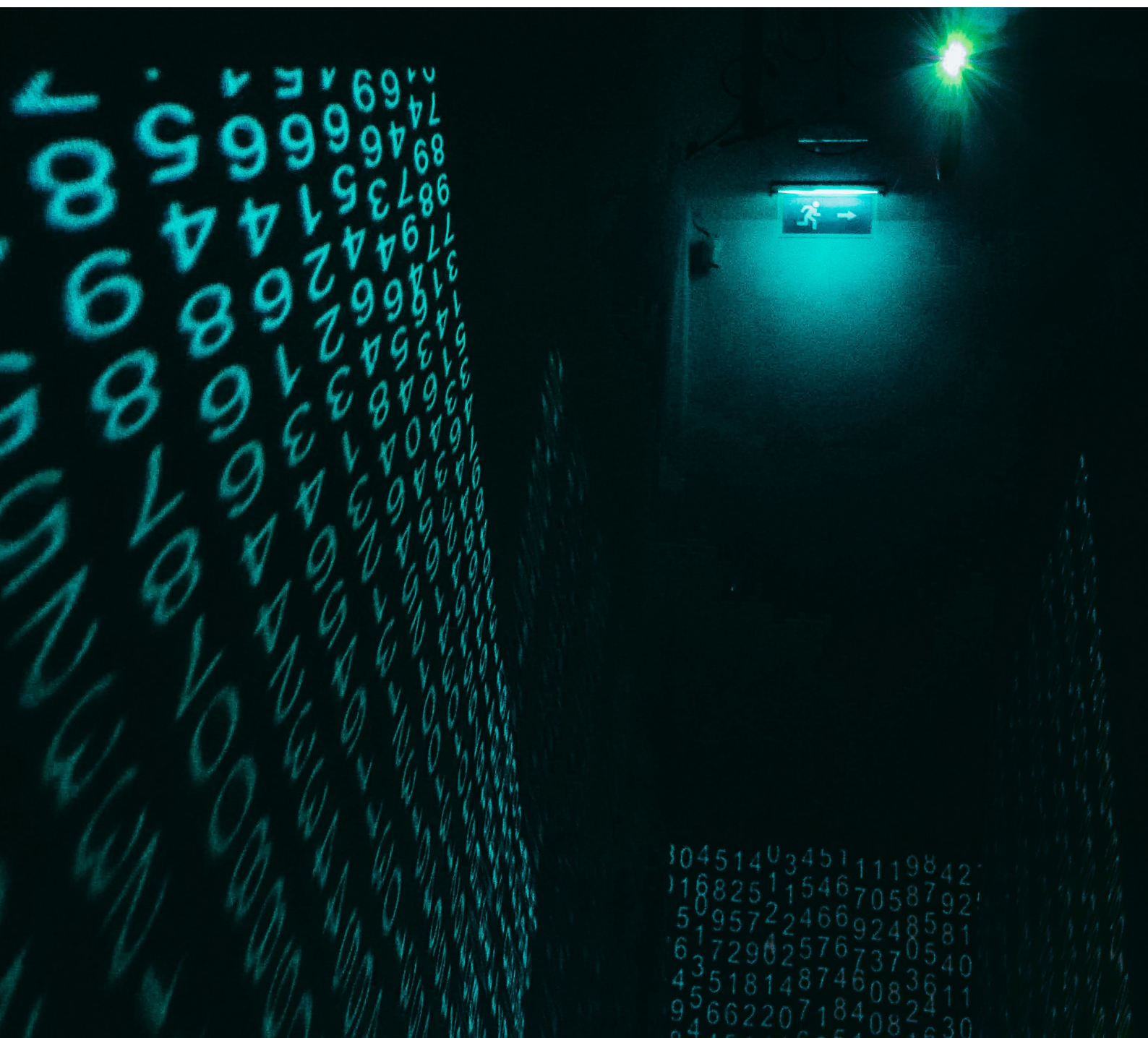

OKSANA BELOVA-DALTON

UUE MEEDIA JA INTERNETI MÕJU TERRORISMILE

UUE MEEDIA JA INTERNETI MÕJU TERRORISMILE

OKSANA BELOVA-DALTON

SISEKAITSEAKADEEMIA
Estonian Academy of Security Sciences

Copyright: Estonian Academy of Security Sciences 2023

Front cover image: Pexels

Layout: Jan Garshnek

Editor: Kerli Linnat

ISBN 978-9985-67-408-6 (pdf)

www.sisekaitse.ee/kirjastus

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Uus meedia: omadused ja nende ärakasutamine terroristlikel eesmärkidel	6
Uus meedia vs. veebiväline mõõde terrorismi ja radikaliseerumise vaates	9
Uus meedia ja veebipõhised terrorismivastased meetmed	11
Uus meedia vs. veebiväliste terrorirünnakute arv	13
Kokkuvõte	15
Viidatud allikate loetelu	16

SISSEJUHATUS

Tim O'Reilly (2005) sõnul oli 2001. aastaks punkt-com-internet ehk Web 1.0 alla käinud, peamiselt selle ühesuunalise iseloomu tõttu. 2003. aasta paiku toimus interneti murdepunkt, kui sündis Web 2.0, mis on sisuliselt interaktiivne. Web 2.0 edulood on muu hulgas Wikipedia, kus kasutajad saavad nii luua kui ka muuta sisu; BitTorrent, kus iga klient on ühtlasi ka server, ja eBay kui kõigi kasutajate kollektiivne kaubandus. Teised Web 2.0 läbimurded on sotsiaalmeedia, blogosfääri ja jutuplatvormide teke. (O'Reilly, 2005)

Web 2.0 revolutsiooni tulemusel tekkis uus meedia, mis on ebamäärane mõiste ja hõlmab järgmist:

virtuaalsed võrgud, mille kaudu toimub paljude osaliste suhtlus; konkreetsed platvormid, mis hõlbustavad sellist suhtlust, sealhulgas blogid, veebifoorumid, sotsiaalvõrgustikud, rakendused, mis võimaldavad kasutajate loodud sisu jagada jne; veebipõhised seadmed, mis võimaldavad kasutajatel neid võrke kasutada; ja uue meedia interaktiivne, koostöövõimeline olemus. (Amble, 2012, p. 340)

Selles analüüsis mõistetakse uut meediat just nii, arvestades, et uued platvormid¹ teki-
vad pidevalt ja kohanduvad erinevate kasutajate, sealhulgas terroristide vajadustega. Näiteks suletud Telegrami või Discordi rühmad, krüpteeritud sõnumiteenused (Telegram, Signal, Tox või tumeveeb) ja ühisrahastusplatvormid, mida saab kasutada terrorismi rahastamiseks.

Interneti all mõistetakse siin „igasugust suhtlust, tegevust või sisu, mis toimub või mida hoitakse üleilmses veebis (ingl *www*) ja pilvestruktuurides. See hõlmab ka uusi veebipõhiseid arenguid, nagu sotsiaalmeedia ja võrgustikud“ (Von Behr, *et al.*, 2013, lk 2). Siiski on siinkohal rõhk pigem sellel, mida Sageman (2008, lk 116) nimetas aktiivseks internetiks, sealhulgas e-post, foorumid ja jututoad, erinevalt passiivsest internetist – erinevus on suuresti samasugune kui Web 2.0 ja Web 1.0 vahel. Teine mõiste, mida siinses analüüsis kasutatakse, on sotsiaalmeedia, mida määratletakse kui

veebipõhised rakendused ja interaktiivsed platvormid, mis hõlbustavad kasutajate loodud sisu tekitamist, arutamist, muutmist ja vahetamist. Üheks sotsiaalmeedia liigiks on sotsiaalvõrgustikud, veebiplatvormid, nagu Facebook ja Instagram, kus inimesed suhtlevad ja jagavad sisu. Muud rakendused, mis kuuluvad selle kategooria alla, on blogid, ärivõrgustikud, nagu LinkedIn, sotsiaalsed mängud ja virtuaalmaailmad, mikroblogid, nagu Twitter, fotode jagamine, nagu Flickr, veebipõhised tooteülevaated, sotsiaalsed järjehoidjad, YouTube'i videod ja digitaalsed foorumid. (Holbrook, 2022, p. 349)

---

¹ Platvormi mõiste on Web 2.0 tunnusooneks.

Ülaloodud uue meedia, aktiivse interneti ja sotsiaalmeedia määratlused kattuvad ja neid on raske eristada, kui neid kasutavad eri autorid; seetõttu kasutatakse selles analüüsis kõiki neid mõisteid, et tähistada Web 2.0-le iseloomulikke interaktiivset ja koostööl põhinevat olemust.

Web 2.0 areng toimus peaaegu samal ajal Al Qaeda muutumisega organisatsioonist süsteemiks, millel on mitu sõlmpunkti eri kohtades. Ühest küljest oli see tingitud sellest, et Al Qaeda traditsioonilistele džihadistlikele veebisaitidele häkiti sisse ja julgeolekujõud katkestasid nende töö pärast 11. septembri rünnakuid (Awan & al-Lami, 2009, lk 57). Teisest küljest võib seda O'Reilly (2005) sõnastuses nimetada „Cooperate, Don't Control“ põhimõtteks, kuna Web 2.0 rakendused koosnevad koostööd tegevate andmeteenuste võrgustikust. Virtuaalset revolutsiooni ära kasutades hakkas Al Qaeda uues meediakeskkonnas tõhusalt tegutsema (Amble, 2012, lk 339). Operatsioonide detsentraliseerimine läks nii kaugele, et julgustas „Do It Yourself“ terrorismi ehk juhita vastupanu (Veilleux-Le-page, 2016, lk 39). Uus meedia mängis olulist rolli ka ISIS-e terroristliku propaganda revolutsioonilises läbimurdes. ISIS kasutas oma teabe levitamiseks peamiselt Twitterit ja sai selle kaudu laia auditooriumi (*loc. cit.*, lk 41). 2019. aastaks oli internetis niivõrd rohkelt paremäärmslikku propagandat, et räägiti, kuidas paremäärmslased on veebi üle võtnud (Thompson, 2019). Seega keskendub siinne analüüs peamiselt džihaadi ja paremäärmslikule terrorismile.

Džihadirühmitused olid internetis juba tükk aega aktiivselt tegutsenud, kui veebiilm tõmbas julgeolekuasutuste ja teadlaste tähelepanu (*loc. cit.*, p. 37). Sellest ajast alates on võetud mitmesuguseid terrorismivastaseid meetmeid, et võidelda terroristliku sisuga internetis, näiteks Christchurchi üleskutse 2019. aastal, Euroopa Parlamendi määrus ((EL) 2021/784) terroristliku sisu tõkestamiseks internetis 2021. aastal ja EL-i digitaalteenuste seadus 2022. aastal. Need on vaid mõned näited erinevatest meetmetest, mille eesmärk on takistada vägivaldsetel äärmuslastel, terroristidel ja nende toetajatel uue meediakeskkonna kuritarvitamist mobiliseerimise, värbamise ja suhtlemise eesmärgil.

Selle analüüsi eesmärk on kriitiliselt hinnata uue meedia mõju terrorismile. Seega keskendutakse esiteks uue meedia omadustele, mis muudavad selle võimsaks vahendiks terroristide käes, ning sellele, kuidas on uus meedia põhjalikult muutnud terroristide tegutsemisviise. Teiseks vaadeldakse, kuidas riiklikud ja rahvusvahelised osalejad võitlevad terrorismi vastu uue meedia keskkonnas ja kuidas uus meedia on muutnud terrorismivastast võitlust. Kolmandaks kaalutakse, kas uue meedia kiire areng ja uue meedia kasutamine terroristide poolt viib ikka tegelike rünnakute arvu suurenemiseni. Terrorismi mõistetakse siinkohal Bruce Hoffmani (2006, lk 40) järgi kui „tahtlikku hirmu loomist ja ärakasutamist vägivalda või vägivaldaga ähvardamise kaudu poliitiliste muutuste saavutamiseks“. Analüüsis keskendutakse peamiselt EL-ile (ja mõnikord laiemalt lääneriikidele), kuid võimalusel analüüsitakse ka teisi riike ja piirkondi.

UUS MEEDIA: OMADUSED JA NENDE ÄRAKASUTAMINE TERRORISTLIKEL EESMÄRKIDEL

Uus meedia võimaldas teabe tarbijatel tegutseda samal ajal teabe edastajatena ja see tekitab internetis tohutu hulga teabeedastajaid. Selle üks tagajärg oli virtuaalsete võrgustike loomine, kuhu kuuluvad sarnaselt mõtlevad inimesed, kes eelistavad saada teavet samadest allikatest. Sellised virtuaalsed võrgustikud ühendasid eri geograafilistest asukohtadest² pärit sarnaste (äärmuslike) maailmavaadetega isikuid ja tekitasid neis tugeva virtuaalse ühtekuuluvuse. Teabe valikuline tarbimine konkreetsete (äärmuslike) ideoloogiate toetajate poolt suurendas seda virtuaalset ühtekuuluvust, mille tulemuseks oli ühisloome (ingl *crowdsourcing*³). Terroristlikud rühmitused kasutasid oma virtuaalsetes võrgustikes kasvavat grupikuuluvuse tunnet ära, et suunata oma propagandat ja hõlbustada väljaõpet. (Amble, 2012, lk 340) ISIS võttis ette terrorismi ühisloome ehk väljast tellimise (ingl *outsourcing*), andes rünnakute läbiviimise ülesande edasi oma järgijatele kas selleks, et meelitada neid 2014. aastal Süüriasse või julgustada neid oma asukohas rünnakuid toime panema (Yang Hui, 2017, lk 337). Virtuaalseid võrgustikke peetakse väga sageli radikaliseerumist⁴ ja terrorismi hõlbustavaks teguriks:

Rünnakuid sooritavad üksikisikuid on seostatud peamiselt džihadistliku terrorismi ja paremäärmusliku terrorismi ning vägivaldse äärmuslusega. See ei tähenda tingimata, et need isikud tegutsevad täiesti isoleeritult. Veebikogukonna loomine mängib sageli olulist rolli, kuna see ühendab eakaaslasi virtuaalselt üle maailma. See soodustab radikaliseerumist ja annab juurdepääsu terroristlikule propagandale, õppematerjalidele ning võimaluse relvade ja lõhkeainete lähteainete hankimiseks. (Europol TE-SAT 2022, p. 4)

Lisaks väidetakse, et süüvimine äärmuslike foorumitesse võib tekitada vältimatu surma tunnet (ingl *mortality salience*) ning seega suurendada toetust terroristlikele taktikatele ja samuti tekitada moraalse pahameele, mis võib vallandada vägivaldset käitumist (Powers & Armstrong, 2014, p. 235). Siiski ei olnud näiteks Indoneesias terrorismi ühisloome ISIS-e värbamisel märkimisväärne tegur ja olulisemat rolli mängisid internetivälised

² Seega võib uus meedia olla ulatuselt ja kättesaadavuselt tõeliselt üleilmne.

³ See on 2006. aastal kasutusele võetud termin, mis tähendab suure hulga anonüümsete inimeste kutsumist panustama oma ideede, uuenduste ja lahendustega (Yang Hui, 2017, p. 339).

⁴ Radikaliseerumise all mõistetakse siinkohal „sotsialiseerumist äärmuslusse, mis väljendub terrorismis“ (Coolsaet, 2022, p. 191).

suhtlusvõrgustikud. Pigem aitas terrorismi ühisloome kaasa ISIS-e propaganda levikule internetis (Yang Hui, 2017, p. 350). Lisaks ei tähenda veebiväljaõpe otseselt edukat rünnakut väljaspool veebi – „relvade tegelik omamine on vaid pool lugu; tuleb ka osata neid kasutada. Tulistada on lihtne, kuid märgatavalt raskem on midagi tabada“ (Most, 1884).

Teine uue meedia tunnusjoon on nišiturundus (ingl *narrowcasting*) ehk „sihtotstarbelise kommunikatsiooni ja filtreeritud sisu genereerimine eelistuste, võrgustiku, tausta ja valikuajaloo alusel, mis suunab digitaalset sisu veebikogukonna konkreetsetele osadele“ (Holbrook, 2022, p. 352). Selle põhimõtte alusel annab näiteks YouTube kasutajatele nende tarbimisharjumuste põhjal soovitusi ning on oletatud, et see funktsioon hoiab nähtaval ja soovitab äärmuslikke videoid (*ibid.*). Seda võib nimetada ka algoritmiliseks võimendamiseks (ingl *algorithmic amplification*). Web 2.0 maailmas võimaldab algoritmiline andmehaldus jõuda kogu veebi ehk „pika sabani ja mitte ainult peani“ (O’Reilly, 2005), sealhulgas äärerühmadeni. Valentini ja tema kolleegide (2020, p. 5) sõnul võimaldavad kasutaja metaandmed ja sildid (ingl *tags*) algoritmistel mehhanismidel luua kasutaja jaoks kohandatud keskkonda ja isikupärastatud virtuaalset kogemust, et hoida kasutajat platvormil. Sotsiaalmeedia sõltub neist algoritmilistest süsteemidest, mida on süüdistatud polariseerivas mõjus, kuna need suunavad kasutajaid kallutatud sisule ja võimaldavad neil kontakteeruda sarnaste mõtetega virtuaalsete võrgustikega. Nii võib uus meedia luua homogeenseid virtuaalseid kajakambreid. (*loc. cit.*, p. 6)

Paljud poliitikakujundajad ja teadlased leiavad, et filtreerimis- ja soovitustehnoloogia abil loodud veebipõhised kajakambrid tekitavad episteemilise mulli efekti, kus kogukonnad jäävad ilma tagasisidest, ja see võimendab grupi seisukohti. See viib väidetavalt arvamuste polariseerumiseni kogukondade vahel ja suurendab seega äärmuslust. (O’Hara & Stevens, 2015, p. 401) Kajakamber on „sotsiaalne struktuur, milles teised olulised hääled on aktiivselt diskrediteeritud“ ja mis „paneab selle liikmed aktiivselt umbusaldama süsteemiväliseid isikuid“, muutudes seeläbi kultusesarnaseks (Thi Nguyen, 2018). Äärmuslike rühmituste puhul toob see kaasa nende liikmete kasvava radikaliseerumise. O’Hara & Stevensi (2015, p. 417) sõnul ei ole aga „kajakambritel alati pahatahtlik mõju; enamikul inimestel on võimalik kajakambri vältida; kajakambrite eksisteerimiseks parimad tingimused ei ole üldjuhul saavutatavad“. Samuti on kajakambrite tekkimine pigem tingitud kasutaja valikutest kui algoritmilisest sekkumisest (Valentini, *et al.*, 2020, p. 6). Siiski on individuaalsed otsused ette määratud väga eelstruktureeritud keskkonnaga, milles inimene tegutseb (Steglich, 2019). Sellegipoolest rõhutab Cassam (2022, p. 183), et radikaliseerumine on indiviidi enda tegevuse väljendus ega saa inimesega lihtsalt juhtuda näiteks kajakambris.

Veel üks oluline uue meedia tunnusjoon on blogimise hoogne areng. Nimelt on blogikogukond väga enesele viitav, blogijad suurendavad oma võimu ja nähtavust teistele blogijatele tähelepanu pööramise kaudu. Seda võimendab kajakambri efekt. Blogosfääri ehk „rahvahulkade tarkusega“ on raske konkureerida, sest Web 2.0 maailmas otsustab publik, mis on oluline. (O’Reilly, 2005) Brevik tunnistas, et seotus paremäärmusliku blogiga Viini Väravad (ingl *The Gates of Vienna*) aitas kaasa tema radikaliseerumise astmelisele protsessile, samas kui 2012. aastal Wisconsinis Gurdwara rünnaku toimepanemises kahtlustatav neonats Wade Michael Page oli tihedalt seotud USA skinheadide liikumise Hammerskin Nationi veebiportaaliga. Kuigi neid vägivaldseid äärmuslasi peetakse üksiküritajateks, arvatakse siiski, et nad esindavad laiemat kogukonda, samas kui viimased muutuvad üha enam virtuaalseks (Powers & Armstrong, 2014, p. 236).

Voogedastus (ingl *streaming*) on veel üks uue meedia silmapaistev tunnus, mida terroristid ära kasutavad. ISIS kasutas voogedastust oskuslikult ja tegi sellega oma propagandas läbimurde:

Al-Qaida kehvad lahinguvideod ja tüütud kahetunnised monoloogid asendati IS-i kõrglahutusega püsikaamera kaadritega – hoolikalt kirjutatud ja toimetatud jutustusega – ja mitmekeelsete sõnumitega, mille üks eesmärk oli radikaliseerida noori moslemeid ja julgustada neid emigreeruma äsja asutatud kalifaati. (Veilleux-Lepage, 2016, pp. 36–37)

Näiteks on tõendeid, et noori moslemeid radikaliseerisid YouTube'i videod moslemite vägivaldse kohtlemise kohta mujal maailmas. (Cassam, 2022, p. 185).

Voogedastus võimaldas muuta terrorirünnakuid veel dramaatilisemaks ja šokeerivamaks, mis on kooskõlas Jenkinsi (1975, p. 4) määratlusega terrorismi kui teatri kohta. Uue meedia abil saab terrorirünnakuid otseülekanadena edastada, mis maksimeerib vägivalda mõju ning selle nähtavust ja tähtsust vahetu läheduse tõttu. Christchurchi rünnakuid 2019. aastal esimese isiku mängiva vaatega ja YouTube'i staari imiteerimisega tehti otseülekanedega Facebookis, kusjuures Tarranti rünnakuvideo ja manifest, mida ta jagas Twitteris, levisid internetis peaaegu kontrollimatult. Sisu viiruslikuks muutumine (mida platvormid taotleavad) on veel üks uue meedia tunnusjoon, mida terroristid ära kasutavad. Ründajad rakendavad internetti oma tegevuse osana, et avaldada enne rünnakut pilte ja kirjutisi, et need saaksid sotsiaalmeedia kaudu veelgi võimendatud ja levitatud, andes seeläbi kurjategijale kuulsust ja staatust. Kurjategija saab seega tähelepanu, mis väljendub sageli tunnustuses, tunnustamises ja isegi autoriteedis, et tekitada poliitilisi muutusi. (Hoffman, 2006, p. 197).

Üldiselt olid 2019. aastal paremäärmuslaste rünnakud Uus-Meremaal, USA-s, Norras ja Saksamaal osa ülemaailmsest vägivaldajuhtumite lainest, kus sarnastest riikidevahelistest veebipõhistest kogukondadest pärit kurjategijad said üksteiselt inspiratsiooni. (Europol TE-SAT, 2020, p. 18) Tarrant oli osaliselt inspireeritud Breivikust ja kasutas aktiivselt 8chanit ehk internetifoorumit, kus paremäärmuslased seejärel levisid tema rünnaku videot ja manifesti.

Tarranti rünnak näitas mängude tähtsust paremäärmusluses ja paremäärmuslikus terrorismis. Tegelikult „kasutavad paremäärmuslikud terroristid üha enam mänguplatvorme ja -teenuseid, et suunata terroristlikku propagandat, sihides noorema põlvkonna kasutajaid“. (Europol TE-SAT 2022, p. 5) Mängimine kui metaversum pakub sotsiaalset ruumi, kus kasutajad saavad suhelda ja luua oma kogukondi, kujundada ja jagada kogemusi. On leitud, et mõned neonatsid loovad oma jututubasid ja jagavad sisu veebimängude serverite abil (Holbrook, 2022, p. 360).

UUS MEEDIA VS. VEEBIVÄLINE MÕÕDE TERRORISMI JA RADIKALISEERUMISE VAATES

Kõik eespool öeldu ei tähenda siiski seda, et võib unustada terroristide operatiivse ja taktikalise tegevuse veebivälist mõõdet, näiteks väljaõpet ja isiklikku suhtlemist. Ei ole mingit garantiid, et veebipõhised pühendumused ja oskused jätkuvad ka võrguühenduse taustal. Üks võimalus on, et veebipõhise terroristide liikmed on piisavalt rahul mõttekaaslastega peetavate virtuaalsete aruteludega ega tunne vajadust füüsilise osalemise järele terrorismis (Ramsay, 2013, p. 186). Tuleb märkida, et

põhimõtteliselt tunnistab IS, et enamik lääne toetajaid ei osale kunagi füüsilistes tegevustes, nagu terroriaktid oma kodumaal ega võitlustes välismaal. Selle asemel kasutab IS neid toetajaid oma eesmärkidega seotud teabe ja propaganda levitamiseks. Kuna IS ei nõua lääne toetajatelt aktiivset osalemist füüsilises vägivaldas, võimaldab see kaasaata neid, ilma et nad peaksid ületama moraalseid piire, mis paneks neid end ebamugavalt tundma. (Veilleux-Lepage, 2016, p. 44)

Seega tuleb tegevuse jätkumise tagamiseks tasakaalustada veebipõhine ja veebiväline mõõde. Sellest hoolimata on „muutunud omamoodi klišeeks süüdistada radikaliseerumises sotsiaalmeediat“ (Cassam, 2022, p. 183), nagu näiteks RAND-i aruandes (von Behr, *et al.*, 2013), milles väidetakse, et sotsiaalmeediat hõlmav internet võib soodustada radikaliseerumist ja toimida äärmuslike ideoloogiate kajakambrina. START-i uuringus leiti, et sotsiaalmeedia lühendab ajavahemikku, mis jääb esimese äärmusluse vastu üles näidatud huvi ja äärmuslikus tegevuses osalemise katse vahele (START, 2018, viidatud Holbrook, 2022, p. 357). Powers ja Armstrong (2014, p. 236) väidavad, et enamiku valitsusasutuste ja ekspertide jaoks on „interneti kasvav tähtsus radikaliseerumisel kõige olulisem uuendus, mis on mõjutanud kodumaist radikaliseerumist alates 2001. aasta 11. septembri rünnakutest“.

Siiski ei jõuta eespool toodud RAND-i aruandes järeldusele, et internet ja sotsiaalmeedia võimaldavad radikaliseerumist ilma füüsilise kontaktita, näiteks Anwar Al-Awlaki radikaliseerumise, samas kui need, keda ta radikaliseeris internetis, saatsid talle kas e-kirju või tekstisõnumeid (Cassam, 2022, p. 184). Lisaks „vägivaldset radikaliseerumist ei saa lihtsalt jagada veebiväliseks ja veebipõhiseks. See võib olla vale eristus. Radikaliseerumise protsessis tegutsevad inimesed regulaarselt mõlemas valdkonnas. Sageli on nende käitumine jagatud nende kahe valdkonna vahel“ (Gill, *et al.*, 2017, p. 100, viidatud Holbrook, 2022, p. 364). Paralleeli võiks tõmmata üleilmsete veebipõhiste koolitulistamise kogukon-

dadega, kus jagatakse, luuakse ja levitatakse materjale rünnakute ja nende toimepanijate kohta. Uuringud on näidanud, et maailma eri osades ei ole virtuaalse kogukonna liikmete kogetud sügav huvi koolitulistamise vastu võrdne sooviga panna toime koolitulistamine (Raitanen, 2021).

Huvitava kombel leiti, et need, „kes olid sotsiaalmeedia platvormidel kõige aktiivsemalt tegutsenud, astusid tegelikult kõige vähem samme, olgu selleks siis terroristlike plaanide koostamine või välismaale võitlejaks reisimine. Need, kes olid kõige edukamad terrorismi kavandamisel, hoidusid omakorda üldse sotsiaalmeedia kasutamisest“ (START, 2018, viidatud Holbrook, 2022, p. 357). Lisaks sellele võimaldas ISIS-e vabatahtlike aktiivne sotsiaalmeedia kasutamine Süürias ja Iraagis kas nende avastamist ja/või andis käegakatsutavaid lahinguvälja tõendeid nende kohtulikuks vastutusele võtmiseks. Peale selle kutsus ISIS-e pressiesindaja Abu Hamza al-Qurashi COVID-19 pandeemia ajal ISIS-e toetajaid üles kulutama vähem aega sotsiaalmeedias ja tegema „rohkem jõupingutusi suure mõjuga rünnakute, vanglast põgenemise ja muu operatiivse tegevuse jaoks“ (Burke, 2021).

Samuti ei saa vaikumisi eeldada, et terroristidele antakse ainult toetavat tagasisidet ja nad ei saa langeda negatiivsete kommentaaride või veebiviha ohvriks, mis hävitab nende maine. Üheks äärmuslikuks näiteks on moslemite vastuseis, mida põhjustasid Zarqawi levitatud liiga räiged tapmisvideod, mida Ayman al-Zawahiri (2005) kritiseeris oma kirjas Zarqawile. Samuti on võimalik tõestada terroristide ekslikkust, kui kasutada sotsiaalmeedias tõhusaid vastunarratiive (Holbrook, 2022, p. 360).

Lisaks sellele võib sotsiaalmeedia ja laiemalt Web 2.0 tehnoloogia koos selle osalust võimaldava ja horisontaalse iseloomuga raskendada terroristlike organisatsioonide juhtidel oma positsiooni säilitamist (Holbrook, 2022, p. 359). Sama kehtib ka džihadistlike sõnumite loomise ja levitamise kontrolli kohta, kuna selliseid sõnumeid ei ole tihti võimalik omistada konkreetsele autorile või organisatsioonile. Olukorraga kohanemiseks tunnistas Al Qaeda kiiresti rühmituse tegevuse detsentraliseerimise olulisust ja julgustas juhtimata vastupanu või individuaalse džihaadi strateegiat, sealhulgas elektroonilist džihaadi. Hakati välja andma elektroonilist ajakirja Inspire, mis oli suunatud ingliskeelsele lugejaskonnale ja edastas isetehtud (ingl *Do It Yourself*) terrorismi lähenemisviise. ISIS-e väga detsentraliseeritud tegevus nii internetis kui ka väljaspool seda võimaldab rühmitusel püsima jääda isegi siis, kui üks tema harudest ei toimi enam internetis või väljaspool seda. (Veilleux-Lepage, 2016, pp. 39–40)

UUS MEEDIA JA VEEBIPÕHISED TERRORISMIVASTASED MEETMED

Džihadistlikud rühmitused olid üsna aktiivsed küberruumis, kus tõmbasid julgeolekuasutuste ja teadlaste tähelepanu (Veilleux-Lepage, 2016, p. 37). Näiteks aastatel 2009–2016 oli enamik USA-s džihadistlike kuritegude eest süüdistatavaid isikuid seotud YouTube'i staari džihadist Awlakiga või olid temast inspireeritud (Cassam, 2022, p. 184). 2019. aastaks oli saanud selgeks, et terroristid otsivad kuulsust nii internetis kui ka väljaspool veebi, mistõttu ütles Uus-Meremaa peaminister Jacinda Ardern, et ta ei võimalda Christchurchi rünnakutes süüdistatavale kurjategijale tema soovitud kuulsust, keeldudes isegi tema nime välja ütlemast; kurjategija nägu oli fotodel ja videosalvestustel, mis näitasid tema kohtusaali toimetamist, hägustatud (Mahtani & Fifield, 2019). Sellest tulenevalt tekkis Christchurchis algatus, kus üle 120 valitsuse, võrguteenuste pakkuja ja kodanikuühiskonna organisatsiooni teeb koostööd terroristliku veebisisu kõrvaldamiseks (vt Christchurch Call, *n. d.*).

2021. aastal andis Euroopa Parlament välja määruse (EL) 2021/784, mis käsitleb terroristliku sisuga materjalide levitamist internetis. Selle määrusega kehtestatakse õigusraamistik terroristliku sisu eemaldamiseks ühe tunni jooksul pärast seda, kui volitatud riigiasutustelt on saadud korraldus selle eemaldamiseks. Määrust peavad rakendama kõik EL-i liikmesriigid, et takistada terroristidel kasutada internetti oma ideoloogia levitamiseks ning inimeste hirmutamiseks, radikaliseerimiseks ja värbamiseks. (Kersa, 2023)

Lisaks võeti 2022. aastal vastu EL-i digitaalteenuste seadus (DTS), mille eesmärk on takistada manipuleerivatel algoritmilistel süsteemidel võrguteenuste väärkasutamist, mis võimendab desinformatsiooni levikut, ja tõkestada ka muid pahatahtlikke eesmärke. DTS puudutab eelkõige veebipõhiseid vahendajaid ja platvorme, nagu „veebipõhiseid turu-platvorme, sotsiaalvõrgustikke, sisu jagamise platvorme, rakenduspoode ning veebipõhiseid reisi- ja majutusplatvorme“ (Euroopa Komisjon, *n. d.* (a)). Peale selle on ettevõtted, nagu Tech Against Terrorism, spetsialiseerunud terroristliku veebisisu tuvastamisele. Tech Against Terrorism kasutab terroristliku sisu analüüsi uuenduslikku platvormi, et jälgida terroristlikku sisu ja hoiatada väiksemaid internetiplatvorme, et nad saaksid selle eemaldada. (vt Tech Against Terrorism, *n. d.*) Lisaks võivad ametiasutused juhtumipõhiselt nõuda juurdepääsu krüpteeritud sõnumitele, näiteks kui on teada, et Telegrami privaatne grupp on terrorirühmituse kasutuses (Holbrook, 2022, p. 351).

Sotsiaalmeedia- ja võrgustikuplatvormid on samuti huvitatud terroristliku sisu vastu võitlemisest, kuna sellise sisu levik ohustab nende mainet kasutajate seas ja toob kaasa

valitsuse sanktsioone. Näiteks korraldasiid Google, Facebook ja Microsoft üleilmse internetifoorumi terrorismivastaseks võitluseks (Holbrook, 2022, p. 359), samas kui EL-is on olemas oma internetifoorum (EUIF), mis pakub koostöökeskkonda EL-i valitsustele, internetitööstusele ja teistele partneritele ning mille eesmärk on võidelda terroristliku ja äärmusliku sisuga, arutades algoritmilise võimendamise, piiripealse sisu (ingl *border-line content*) jt küsimusi. EUIF-i eesmärk on vähendada ligipääsu terroristlikule sisule ja levitada internetis tõhusaid vastunarratiive (Euroopa Komisjon, *n. d.*). EUIF on aidanud kaasa näiteks Europoli EL-i internetisisust teavitamise üksuse (Europol EU Internet Referral Unit) loomisele (märgistab terroristlikku sisu ja teavitab sellest internetiplatvormidele), kodanikuühiskonna võimendamise programmile (kutsub kodanikuühiskonna organisatsioone üles tegelema terroristliku ja äärmusliku sisuga internetis ja koostama tõhusaid vastunarratiive), EL-i kriisiprotokollile (võimaldab EL-i liikmesriikidel ja internetiplatvormidel kiiresti ja kooskõlastatult tegeleda terroristliku sisu viirusliku levikuga internetis kohe pärast terrorirünnaku toimumist ja järgib suuresti Christchurch üleskutse mudelit). Christchurchi üleskutsele vastanud 58 valitsuse hulgas on neli islamienamusega riiki (Jordaania, Indoneesia, Tuneesia ja Senegal), mis võib olla tõhus vahend ka ISIS-e ja muu islamistliku terroristliku veebisisu vastu võitlemisel:

[ISIS-e] ideoloogia ja sõnumi laialdane levik tähendab, et selle rühmituse tõkestamine nõuab lääne valitsustelt enam kui lihtsalt sõjalist vastust Iraagis või isegi mujal Lähis-Idas: ka sõnumi enda vastu tuleb tõhusalt võidelda. Lääneriigid peavad sellise eesmärgi saavutamiseks kasutama integreeritud, kooskõlastatud ja sünkroniseeritud lähenemisi, mida toetavad liitlasriigid islamimaailmas ja moslemite kodanikuühiskond üldiselt. (Veilleux- Lepage, 20216, p. 46)

Siiski on sotsiaalmeediaettevõtted (Facebook, Twitter, TikTok, YouTube, Snapchat jne) oma põhiolemuselt ikkagi äriettevõtted, mille peamine eesmärk on kasumi teenimine. Kasum on klikipõhine, kuna Web 2.0 puhul on tegemist klikkide maksumusega, erinevalt lehekülje vaatamiste arvust Web 1.0 puhul (O'Reilly, 2005). Terrorismiga seotud sisu saab rohkem klikke, seega mängivad sotsiaalmeediaettevõtted tõenäoliselt terrorismi määratlustega, et hoida oma äri kasumlikuna. Kasutajad omakorda toodavad rohkem piiripealset sisu („seaduslikku, kuid kohutavat“, ingl *lawful but awful*), mis väldib algoritme ja mida on keerukas platvormilt eemaldada.

Lisaks on terroristidel ja äärmuslastel alati võimalik liikuda platvormidele, mis teevad vähem koostööd valitsustega ja kus on võimalik krüpteeritud suhtlus suletud gruppides (nt Gab, Telegram, Discord) või veebimänguserverites. Lisaks on Euroopa Komisjon otsustanud pärast 7. juunit 2022, kui jõustus EL-i määrus terroristliku sisu tõkestamise kohta, algatada 22 liikmesriigi vastu rikkumismenetlust, kuna need ei ole täielikult rakendanud määrusest tulenevaid kohustusi. (Kersa, 2023) Veel üks huvitav asjaolu on see, et kuigi Tarrandi manifest sai internetist enamasti eemaldatud, on paljude teiste tuntud terroristide (sealhulgas Elliot Rodgeri, paremäärmuslase Buffalo tulistaja, vasakäärmuslase Unabomberi) manifestid endiselt vabalt internetis kättesaadavad.

UUS MEEDIA VS. VEEBIVÄLISTE TERRORIRÜNNAKUTE ARV

Veel üks võimalus hinnata uue meedia mõju terrorismile on vaadata, kas koos uue meedia kasvava ulatusega suureneb ka tegelike terrorirünnakute arv. Huvitav juhtum, mida jälgida, on Covid-19 pandeemia, mis levis üle maailma 2020. ja 2021. aastal. ÜRO aruandes hoiatati, et ISIS ähvardas vägivallalainega, sest soovib „lõpetada enda marginaliseerimist uudistest“, kuna rühmituse järgijate hulk kasvas sotsiaalse isolatsiooni ja internetis rohkem aega veetvate inimeste tõttu (Burke, 2021). Aruandes hoiatati islamistliku terrorismi võimaliku suurenemise eest pigem konfliktipiirkondades ja seal, kus islamistlikud äärmusrühmitused on juurdunud, väiksem oht on konfliktivabades piirkondades, nagu Euroopa (*ibid.*). Basiti (2020, p. 11) sõnul kasvas pärast pandeemia puhkemist islamistlike äärmuslike materjalide hulk sotsiaalmeediaplatvormidel, kusjuures terroristlikud rühmitused püüdsid ära kasutada sotsiaalse distantseerumise meetmeid, kuna inimesed olid suletud koju ja kasutasid sotsiaalmeediat nii perekonna ja sõpradega suhtlemiseks kui ka sealse sisu tarbimiseks. Kriisi ajal vajavad inimesed ärevuse ja hirmudega hakkama saamiseks toimetulekumehhanisme, näiteks religioon; seega oli terrorirühmitustel võimalik kasutada ära inimeste hirme, ootusi ja lootusi ning meelitada haavatavaid elanikkonnarühmi oma äärmuslikke narratiive jagama (*ibid.*).

EL-i terrorismivastase võitluse koordinaator hoiatas 14. mail 2020, et kuigi alates pandeemia algusest ei ole terrorirünnakute arv kasvanud, vaid on isegi vähenenud mõnes maailma osas, ei ole tõenäoline, et olukord jääb püsima, sest internetis levisid kiiresti kriisiga seotud äärmuslikud diskursused. Teine muret tekitav tegur oli valitsuste ja organisatsioonide väiksem keskendumine terrorismivastasele võitlusele mitme kuu või isegi aasta jooksul (EL-i terrorismivastase võitluse koordinaator, p. 2). Paremäärmuslased kasutasid pandeemiat intensiivselt ära, et jõuda laia publikuni, eriti vaktsiinivastaste isikuteni, eesmärgiga „kaasata vaktsiinivastased teadmatult neonatsistlike eesmärkide teenistusse“ (Hay, 2021). Samuti tunnistati, et veebipõhised paremäärmuslaste vandenõud võivad kaasa tuua veebiväliseid tegevusi: „kogu pandeemia vältel oleme näinud, kui kergesti ja kiiresti võib veebipõhine vandenõu viia tegudeni, mõnikord ka vägivaldsete tegudeni pärismaailmas“ (Mollie Saltskog, viidatud Hay, 2021).

EL-is oli aga pandeemia mõju nähtav peamiselt äärmuslike narratiivide kujundamises, mis muutis mõned isikud, eriti nooremad inimesed ja alaealised, radikaliseerumise ning terroristide ja äärmuslaste värbamise suhtes haavatavamaks (Europol TE-SAT, 2022, p. 3), samas kui tegelike rünnakute arv ei kasvanud: läänes kahanes 2021. aastal terrorirünnakute arv 68% võrra, samas kui enamik rünnakuid pandi toime Afganistanis, Saheli piirkonnas, Iraagis ja Somaalias (Institute for Economics & Peace, 2022, p. 4).

Üleilmse terrorismiindeksi (Institute for Economics & Peace, 2023, p. 2) kohaselt vähenes terrorismi tase märkimisväärselt aastatel 2015–2019 ning see trend jätkus viimased kolm aastat. Terrorismi peamine tegur on vägivaldsed konfliktid, sest 88% rünnakutest ja 98% terrorismisurmades toimub riikides, mis on seotud relvastatud konfliktiga, sealhulgas kümnes riigis, mida terrorism mõjutas 2022. aastal kõige rohkem. Terrorismi ajendid on keerulised ja süsteemsed, sealhulgas „halb veekasutus, toidupuudus, etniline polariseerumine, rahvaarvu suur kasv, välised sekkumised, geopoliitiline konkurents, konfliktid karjakasvatajate kogukondade vahel, rahvusvahelise salafistliku islami ideoloogia kasv ja nõrgad valitsused. Suurem osa terroristlikust tegevusest toimub piirialadel, kus valitsuse kontroll on kõige nõrgem“ (*ibid.*). Seega saab uue meedia mõju tegelike terrorirünnakute arvule hinnata ainult nende keerulisemate süsteemsete terrorismiajendite kontekstis. Holbrooki (2022, p. 356) sõnul riikides, kus sotsiaalmeediat kasutatakse palju, kuid valitsuse kontroll on suhteliselt nõrk, „on sotsiaalmeedia kasutamine tuvastatud paljudes terrorismiga seotud tegevustes“. Uus meedia võib terrorismist enim mõjutatud riikides ja piirkondades kaasa aidata nii islamistliku propaganda kui ka etnilise polarisatsiooni levikule, andes „neile, kellel on ühine identiteet ja rahulolematust /.../ uusi võimalusi moodustada enda ümber gruppe“ (*ibid.*).

Läänes väheneb terrorirünnakute arv jätkuvalt: 2022. aastal sooritasid islamistlikud äärmuslased Euroopas vaid kaks rünnakut, Ühendkuningriigis neli rünnakut ja USA-s kaheksa rünnakut. Läänt on pigem mõjutanud paremäärmuslik terrorism, mille tagajärjel hukkus 2022. aastal 14 inimest (Institute for Economics & Peace, 2023, p. 3). Seega, kui uus meedia oleks läänes olnud terrorismi oluline mõjutaja, oleks uue meedia kasvav ulatus ja selle domineerimine paremäärmuslikus propagandas suurendanud terrorirünnakute arvu, eriti pandeemia ajal, kuid see arv on vastupidi vähenenud. Sellest järeldub, et terrorismi oluline tegur on valitsuse kontroll, eelkõige veebiväliselt, kuigi eirata ei saa ka veebimõõdet. Koostöös teiste valitsuste, rahvusvaheliste organisatsioonide ja veebiteenuste pakkujatega tuleb otsida ja rakendada tõhusaid lähenemisviise tehnoloogilistele probleemidele.

KOKKUVÕTE

Uuest meediast on saanud terroristide operatsioonirepertuaari oluline osa. Uus meedia võimaldab terrorirühmitustel edastada oma narratiive ja vaatenurki, vältides ideede ja tegude võimalikku moonutamist peavoolumeedia poolt (Holbrook, 2022, p. 348). Uus meedia hõlbustas Al Qaeda ja ISIS-e jaoks otsustavaid paradigmuutusi, sealhulgas operatsioonide detsentraliseerimist nii veebis kui ka väljaspool veebi. Need paradigmuutused viisid juhtimata vastupanu või individuaalse džihaadi sanktsioneerimiseni ja muu hulgas elektroonilise džihaadi heakskiitmiseni neile, kes ei soovi tulla lahinguväljale. Uue meedia kaudu saavutavad terroristid üleilmse leviku, lisaks on võimalus luua kvaliteetset propagandat enneolematu. Terroristide käsutuses olevad uue meedia kommunikatsioonitehnoloogiad on samuti enneolematud, näiteks ilmus terrorismi voogedastamise viis, mis jälgendab arvutimängu- ja sotsiaalmeediaplatvormide populaarseid omadusi.

Siiski ei tähenda veebipõhine tegevus alati otseselt, et see kajastub ka väljaspool veebi. Näiteks osalemine veebipõhises äärmuslaste või terroristide kogukonnas või isegi osalemine väljaõppes ei tähenda, et isik on potentsiaalne võitleja või et ta oskab edukalt kasutada taktikalisi relvi. Järelikult on veebiväline suhtlus ja väljaõpe ning muud tegevused sama olulised kui on alati olnud.

Chiangi (2021) väitis, et praegune religioosse terrorismi laine on eriti võimas ega lõpe David Rapopori ennustatud eluea jooksul, kuna „internet ja tehnoloogia on avaldanud terrorismitegevusele võimsat mõju“. Tugev stabiilne riik takistab aga uue meedia poolt terroristidele antud võimu otsesest ülekandumist toimepandud rünnakute märkimisväärseks kasvuks. Näiteks pandeemia ajal, kui enamik inimesi veetis suurema osa ajast isoleeritult ja internetis, ei toimunud terrorismi kasvu riikides, mis muidu ei ole terrorismi poolt kõige enam mõjutatud riikide nimekirjas.

Uus meedia mõjutas olulisel määral ka terrorismivastaseid meetmeid ja muutis veebipõhise järelevalve ulatuslikumaks: ilmusid õiguslikud raamistikud koos julgeolekuasutuste ja tehnoloogiaettevõtetega, mis on spetsialiseerunud terroristliku veebisisu eemaldamisele. Julgeolekuteenistused võivad nõuda juurdepääsu suletud Telegrami-gruppidesse, eemaldada terroristliku veebisisu, infiltreeruda suletud veebigruppidesse ja eemaldada need juhul, kui need muutuvad tõsiseks ohuks. Siiski ei ole internetipõhised terrorismivastased meetmed läbinisti tõhusad, sest sotsiaalmeediaplatvormide klikipõhine kasumi teenimine võib viia õigusraamistikust kõrvalehoidmiseni. Samas on ebaselge, kas kunagi saab olla piisavalt töötajaid, et jälgida lõputut infohulka internetis isegi algoritmide abil. Sellegipoolest võib öelda, et lääneriikide riikliku kontrolli tugevus hõlmab kõiki terrorismiga seotud küsimusi. Seega võib järeldada, et terrorism, mis on inimühiskonnaga sajan-deid kaasas käinud, on seal, kus inimesed on, sealhulgas internetis, sest „tehnoloogia ja sotsiaalmeedia on lahutamatult meie kogemusega põimunud“ (Sam, 2019, p. 333). Siiski on tegelike veebiväliste terrorirünnakute taga ka muud keerulisemad ja süsteemsemad tegurid, sealhulgas riiklik kontroll.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Amble, John Curtis, 2012. Combating Terrorism in the New Media Environment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 35(5), pp. 339–353.
- Awan, Akil N., Al-Lami, Mina, 2009. Al-Qa'ida's Virtual Crisis. *The RUSI Journal*, 154(1), pp. 56–64.
- Basit, Abdul, 2020. The COVID-19 Pandemic: An Opportunity for Terrorist Groups? *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 12 (3), pp. 7–12.
- Burke, Jason, 2021. Islamic extremists planning 'rash of attacks' after Covid curbs lifted, says UN. *The Guardian*, 5/02/2021. [Veebimaterjal] Leitav: <https://www.theguardian.com/world/2021/feb/05/islamic-extremists-planning-rash-of-attacks-after-covid-curbs-lifted-says-un>, kasutatud 22. aprillil 2023.
- Cassam, Quassim, 2022. *Extremism: A Philosophical Analysis*. London & New York: Routledge.
- Chiangi, Michael Aondona, 2021. Critically Examining David Rapoport's Four Waves Theory of Modern Terrorism in the Light of Factual Historical Events. *African Journal on Terrorism*, 11(1), pp. 11–29.
- Christchurch Call, n. d. *Christchurch Call to Eliminate Terrorist & Violent Extremist Content Online*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://www.christchurchcall.com/>, kasutatud 19. aprillil 2023.
- Coolsaet, Rik, 2022. When Do Individuals Radicalize? Diego Muro & Tim Wilson (toim.) *Contemporary Terrorism Studies*. Oxford: OUP, pp. 178–200.
- EU Counter-Terrorism Coordinator, 2020. *Terrorism in times of corona: The development of the terrorist threat as a result of the Covid-19 crisis*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7838-2020-REV-1/en/pdf>, kasutatud 24. aprillil 2023.
- European Commission, n.d. *European Union Internet Forum (EUIF)*. [Veebimaterjal] Leitav: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-union-internet-forum-euif_en, kasutatud 19. aprillil 2023.
- European Commission, n. d. (a). *The Digital Services Act package*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>, kasutatud 22. aprillil 2023.
- Europol, 2020. *European Union Terrorism Situation and Trend report 2020 (TE-SAT)*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2020>, kasutatud 22. aprillil 2023.

- Sam, Cecile H., 2019. Shaping Discourse Through Social Media: Using Foucauldian Discourse Analysis to Explore the Narratives That Influence Educational Policy. *American Behavioral Scientist*, 63(3), pp. 333–350.
- Steglich, Christian, 2019. *Why echo chambers form and network intervention fail: Selection outpaces influence in dynamic networks*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://arxiv.org/abs/1810.00211>, kasutatud 21. aprillil 2023.
- Tech Against Terrorism, n.d. *Tech Against Terrorism is supporting the tech industry tackle terrorist exploitation of the internet, whilst respecting human rights*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://www.techagainstterrorism.org/>, kasutatud 22. aprillil 2023.
- Thi Nguyen, C, 2018. Escape the Echo Chamber. In *Aeon Magazine*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://aeon.co/essays/why-its-as-hard-to-escape-an-echo-chamber-as-it-is-to-flee-a-cult>, kasutatud 21. aprillil 2023.
- Thompson, Derek, 2019. Why the Internet Is So Polarized, Extreme, and Screamy. *The Atlantic*, 23/05/2019. [Veebimaterjal] Leitav: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/05/how-did-the-far-right-take-over-the-web/590047/>, kasutatud 22. aprillil 2023.
- Valentini, Daniele, Anna Maria Lorusso & Achim Stephan, 2020. *Onlife Extremism: Dynamic Integration of Digital and Physical Spaces in Radicalization*. *Frontiers in Psychology*, 2020; 11: 524.
- Veilleux-Lepage, Yannick, 2016. Paradigmatic Shifts in Jihadism in Cyberspace: The Emerging Role of Unaffiliated Sympathizers in Islamic State's Social Media Strategy. *Journal of Terrorism Research*, 7 (1), pp. 36–51.
- Von Behr, Ines, Anais Reding, Charlie Edwards & Luke Gribbon, 2013. Radicalisation in the digital era: The use of the internet in 15 cases of terrorism and extremism. Santa Barbara, CA: RAND Corporation. [Veebimaterjal] Leitav: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR453.html, kasutatud 20. aprillil 2023.
- Yang Hui, Jennifer, 2017. Crowdsourcing Terrorism: Utopia, Martyrdom and Citizenship Reimagined. *Journal of Asian Security and International Affairs*, 4(3), pp. 337–352.
- Zawahiri, Ayman, 2005. *Letter to Abu Musab al-Zarqawi*. [Veebimaterjal] Leitav: <https://ctc.westpoint.edu/harmony-program/zawahiris-letter-to-zarqawi-original-language-2/>, kasutatud 19. aprillil 2022.

KÄESOLEVAS TÖÖS ANALÜÜSITAKSE UUE MEEDIA JA INTERNETI MÕJU NII TERRORISTIDE TEGEVUSREPERTUAARILE KUI KA TERRORISMIVASTASTELE MEETMETELE.

Uue meedia eelised hõlmavad terroristide jaoks asjaolu, et see võimaldab terrorirühmitustel esitada oma narratiive ja vaatenurki, vältides ideede ja tegude võimalikku moonutamist peavoolumeedia poolt. Uus meedia hõlbustas Al-Qaeda ja ISIS-e jaoks olulisi paradigmuuutusi, sealhulgas tegevuste detsentraliseerimist nii veebis kui ka väljaspool veebi. Paradigmuuutused viisid juhtimata vastupanu või individuaalse džihaadi sanktsioneerimiseni ja muu hulgas elektroonilise džihaadi heakskiitmiseni neile, kes ei soovi tulla lahinguväljale. Uus meedia mõjutas olulisel määral ka terrorismivastaseid meetmeid, muutes veebipõhise järelevalve ulatuslikumaks – ilmusid õiguslikud raamistikud koos erinevate julgeolekuasutuste ja tehnoloogiaettevõtetega, mille fookuseks on terroristliku veebisisu kõrvaldamine.

